

Kamermuziek in Polen

Verantwoording

Internationale promotie is een van de speerpunten van Muziek Centrum Nederland. Juist muziek beperkt zich bij uitstek niet tot landsgrenzen. Om musici en ensembles werkzaam in de kamermuzieksector te helpen de weg in het buitenland te vinden, publiceert Muziek Centrum Nederland met regelmaat landenbrochures. Door middel van deze brochures willen wij musici en ensembles die geïnteresseerd zijn om in een bepaald land concerten te geven, op bondige wijze inzicht geven in de muzikale infrastructuur en gang van zaken in dat betreffende land. Hoe is de 'mentaliteit' op het gebied van muziek daar, waar vind je gegevens over podia en festivals? Kortom, hoe creëer je de beste kansen voor optredens in dat land?

De oorspronkelijke versie van '*Kamermuziek in Polen*' verscheen in april 2007 en is geschreven door Anna Becker. Deze versie komt, op enkele kleine wijzigingen na, grotendeels overeen met de oorspronkelijke uitgave. Van de personen met wie in het kader van deze brochure is gesproken, is de functie vermeld die zij op het moment van gesprek bekleedden.

Muziek Centrum Nederland wil Anna Becker heel hartelijk danken voor het schrijven van deze brochure. Zij heeft niet alleen het culturele en muzikale landschap van Polen krachtig neergezet, maar is er dankzij haar achtergrond uitstekend in geslaagd deze een extra dimensie mee te geven. Anna is afkomstig uit Gdańsk waar ze haar eerste studie Muziek Theorie en Compositie aan de Muziekacademie voltooide. In Nederland heeft ze vervolgens piano en kunstmanagement gestudeerd aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. Vanaf 1998 vervult ze de functie van zakelijk leider van Cappella Amsterdam.

Muziek Centrum Nederland verwelkomt reacties van lezers. Commentaar, aanvullingen en nieuwe informatie waarmee musici hun voordeel kunnen doen, stellen wij zeer op prijs.

Amsterdam, augustus 2008

Muziek Centrum Nederland

Rokin 111

1012 KN Amsterdam

Nederland

T +31 (0)20 344 6000

F +31 (0)20 673 3588

info@muziekcentrumnederland.nl

www.muziekcentrumnederland.nl

Muziek Centrum Nederland (MCN) is het kennis- en promotiecentrum voor het professionele muziekveld waarin per 1 januari 2008 zeven genre-instellingen zijn opgegaan: De Kamervraag, Donemus, Gaudeamus, Dutch Jazz Connection, De Jazzorganisatie, het Nederlands Jazz Archief en het Nationaal Pop Instituut. Een sterke muzieksector op nationaal en internationaal niveau en met een groot en breed publieksbereik, dat is waar MCN voor staat.

DISCLAIMER: Muziek Centrum Nederland verklaart dat deze publicatie op zorgvuldige wijze en naar beste weten is samengesteld, maar kan niet instaan voor de juistheid of volledigheid van de informatie. Muziek Centrum Nederland aanvaardt dan ook geen enkele aansprakelijkheid voor eventueel geleden schade, van welke aard dan ook, door foutieve vermelding in deze publicatie.

Inhoudsopgave

Verantwoording	2
Voorwoord.....	5
1 Polen – tussen de mythes en de waarheid.....	6
1.1 Waar is dat land precies?.....	6
1.2 Hoe bestuur je zo'n groot land?.....	7
1.3 Zijn er echt zeven naamvallen in het Pools?	7
1.4 Hoe staat het met de economie?	8
1.5 Hoeveel Polen wonen nog daadwerkelijk in Polen?	8
1.6 Liefde- en haatverhouding: Polen in de Europese Unie	9
1.7 De informele Polen	10
2 Hoe is het Poolse klimaat voor de kunsten en in het bijzonder voor de kamermuziek?	12
2.1 Concertorganiserende instanties	13
2.1.1 <i>De plaatselijke filharmonieën</i>	13
2.1.2 <i>De kleine zalen</i>	13
2.1.3 <i>Festivals</i>	15
2.1.4 <i>Kamermuziekfestivals</i>	16
2.2 Poolse (kamer)musici	17
2.3 Overkoepelende organisaties, impresariaten, agenten	18
2.4 Culturaanbod en media	19
3 Wat zijn de kansen voor de Nederlands kamermuziek en de musici? 20	
4 Wegwijzers	24
4.1 Feestdagen	24
4.2 Adressen	24
4.2.1 <i>Algemene organisaties</i>	24
4.2.2 <i>Zalen</i>	26
4.2.3 <i>Festivals</i>	28
4.2.4 <i>Musici en ensembles</i>	32
4.2.5 <i>Koepelorganisaties</i>	33
4.3 Woordenboekje.....	34
5 Bronnen.....	36

Voorwoord

'La Pologne? La Pologne? Is het daar niet vreselijk koud?' vroeg ze me en was zichtbaar opgelucht. Want je hebt tegenwoordig zoveel van die landen, dat het maar het veiligste is om over het klimaat te praten.

'O mevrouw,' wil ik haar antwoorden, 'de dichters van mijn land schrijven met handschoenen aan. Ik wil niet zeggen dat ze die nooit uittrekken, maar dan moet de maan wel warmen. In strofes van louter oorverdovende kreten – omdat ze alleen zo door het gebulder van de storm kunnen dringen – bezingen ze het eenvoudige bestaan van de zeehondenherders. Onze klassieke griffen met een pegel van bevroren inkt in aangestampte sneeuwhopen. De rest, de decadenten, wenen met sterretjes van sneeuw om hun lot. Wie zich wil verdrinken, heeft een bijl nodig om een wak uit te hakken. O mevrouw, o mijn beste mevrouw.'

Dat wil ik haar antwoorden. Maar ik ben vergeten wat zeehond in het Frans is. En van pegel en wak ben ik niet zeker.

'La Pologne? La Pologne? Is het daar niet vreselijk koud?'

'Pas du tout,' antwoord ik ijzig.

Wisława Szymborska *Woordjes*
uit *Uitzicht met zandkorrel* in vertaling van Gerard Rasch
Meulenhoff Amsterdam, 1999

Met veel dank aan:

Frans Berkhout, Combattimento Consort Amsterdam

Frans Brouwer, Combattimento Consort Amsterdam

Ewa Czeszejko-Sochacka, Stichting Promotie van Talent

Martin van Dijk, Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden in Warschau

Dariusz Egielman, free-lance klarinettist en leraar

Władysław Kolańczyk, Honoraire Consul van het Koninkrijk der Nederlanden in Gdańsk

Stanisław Leszczyński, Nationaal Fryderyk Chopin Instituut in Warschau

Roman Rutyna, geluidsregisseur Poolse radio en televisie

Agata Sapięcha, Il Tempo en Internationale Zomeracademie voor Oude Muziek

Met voor de redactie veel dank aan:

Babette Greiner

Jan en Arthur Wassen

Dit rapport is een poging om een brug te bouwen tussen twee landen die mij beide zeer dierbaar zijn.

Anna Becker

april 2007

1 Polen – tussen de mythes en de waarheid

De eerste associaties bij de naam Polen zijn meestal Solidariteit (Solidarność), Lech Wałęsa, Poolse loodgieters van Frits Bolkestein, Poolse Paus en de Poolse gastvrijheid. Gelukkig worden in steeds mindere mate de autohandelaren en de Poolse wodka te berde gebracht. Soms wordt de naam van Frédéric Chopin nog genoemd, met enige twijfel: ‘was hij toch niet Frans’?

Polen is een land dat vanwege de geografische ligging tussen Duitsland en Rusland altijd sterk betwist is geweest. In de jaren 1772-1918 is Polen driemaal verdeeld geweest tussen Rusland, Oostenrijk en Pruisen. De sporen ervan zijn nog tot vandaag zichtbaar, net zo goed in het culturele landschap als in de architectuur, in de taal als ook in de gebruiken van het volk. In 1989 maakte Polen zich los van het na de Tweede Wereldoorlog door de Sovjet Unie opgelegde communisme waarna de ontwikkeling vooral in de grote steden versneld plaatsvond. Lech Wałęsa, Nobelprijswinnaar voor de vrede, was de eerste, in 1990 in vrije en democratische verkiezingen, gekozen president.

De traditie van de Poolse romantiek en haar gevolgen voor de Poolse kunst en cultuur is niet te begrijpen zonder een zekere kennis van de Poolse geschiedenis. De kwintessens van deze traditie is de muziek van Frédéric Chopin die tegelijkertijd zeer herkenbaar is in de hele wereld en toch gebaseerd op de Poolse traditie en de volksmuziek. De traditie was ook een zekere bron van inspiratie voor de componisten Karol Szymanowski, Mieczysław Karłowicz, Witold Lutosławski, en Wojciech Kilar (beroemd om zijn filmmuziek), maar ook voor Henryk Mikołaj Górecki en Krzysztof Penderecki.

De Poolse film is bekend geworden dankzij regisseurs die grotendeels in het buitenland opereren: Roman Polański, Andrzej Wajda, Krzysztof Kieślowski en Agnieszka Holland. Het avant-gardistische theater van Jerzy Grotowski en Tadeusz Kantor heeft bijgedragen aan de algemene ontwikkeling van deze kunstdiscipline in het twintigste-eeuwse Europa. De Poolse schrijvers Reymont, Sienkiewicz, Miłosz en Szymborska hebben de Nobelprijs voor literatuur ontvangen.

1.1 Waar is dat land precies?

Polen ligt precies in het centrum van Europa. Vlakbij de hoofdstad Warschau (Warszawa) bevindt zich het geometrische middenpunt van ons continent. Het is het kruispunt van de lijnen die de Kaap Nordkyn (Noorwegen) met Matapan (Griekenland) en Roca (Portugal) met Midden Oeral verbinden.

De oppervlakte van Polen is 312.683 km² en daarmee staat Polen op de negende plaats in Europa en 63 in de wereld.

In het westen grenst Polen aan Duitsland (467 km), in het zuiden aan Tsjechië (790 km) en Slowakije (541 km), in het oosten aan Oekraïne (529 km), Wit-Rusland (416 km), Litouwen (103 km) en Rusland (210 km).

Naast alle Poolse grenzen zijn in 1990 dertien euroregio's in het leven geroepen: regio's waarin de plaatselijke besturen van alle betrokken landen nauw samenwerken om de ontwikkelingen op het gebied van economie, infrastructuur, milieuzaken, toerisme, onderwijs maar ook kunst en cultuur te stimuleren. Voorbeelden zijn Pomerania (Polen, Duitsland en

Zweden), Nysa-Neisse (Polen, Tsjechië en Duitsland) en het Reuzengebergte (Polen, Oekraïne, Hongarije, Slowakije en Roemenië).

1.2 Hoe bestuur je zo'n groot land?

Polen is een land met een parlementaire democratie (Eerste en Tweede Kamer) gebaseerd op een partijsysteem. Aan het hoofd van het land staat vanaf 1990 de gekozen president. Overigens is de eerste democratische grondwet, op dat moment de modernste van Europa, al op 3 mei 1791 aangenomen door de *Sejm*, het Poolse parlement. Tot op vandaag is 3 mei om die reden een nationale feestdag. Sinds 2006 verkeert het land in een zeer unieke situatie: de president en de premier zijn tweelingbroers.

Polen is verdeeld in 2.489 gemeenten, 308 districten en 16 provincies. De grootste steden zijn Warszawa (Warschau), Łódź, Kraków, Wrocław, Poznań, Gdańsk, Szczecin, Bydgoszcz, Katowice en Lublin.

Na de omwenteling in 1989 werd de macht in Polen gedecentraliseerd. Na 44 jaar communistisch bewind werd het systeem niet zonder problemen gedemocratiseerd en werd de macht gedeeltelijk teruggegeven aan de regionale besturen. De bedoeling van de decentralisatie was ook het beperken van de bureaucratie, die nog steeds één van de meest serieuze ziektes van het Poolse systeem is. Op de ranglijst van *Doing Business 2007*, het jaarlijkse rapport van de Wereldbank over het klimaat voor ondernemers over de hele wereld, scoort Polen zeer laag in vergelijking tot de buurlanden die in eenzelfde positie in 1989 de omwenteling hebben meegemaakt. Op alle getoetste aspecten behalve het beschermen van de investeerders en het aannemen van personeel is het land in vergelijking met 2005 zelfs achteruitgegaan.

Vanaf 1989 begonnen ook veel maatschappelijke initiatieven opnieuw tot bloei te komen, die voor de omwenteling onderdrukt waren. Daarmee ontstonden veel organisaties die buiten de overheden functioneerden (NGO's - Non-Governmental Organizations). De grootste in de culturele sector zijn de Internationale Frédéric Chopin Stichting en de Culturele Stichting, naast vele andere initiatieven die in het leven zijn geroepen om de Poolse cultuur en kunst te ondersteunen en te behouden.

1.3 Zijn er echt zeven naamvallen in het Pools?

De Poolse taal is zeer moeilijk voor de meeste buitenlanders door de flexie, de zeven naamvallen, enkelvoud met drie en meervoud met twee geslachtsvormen. De werkwoorden worden vervoegd naar persoon, tijd, wijs, actieve en passieve vorm. In het Pools worden nog steeds de nasale klinkers gebruikt die het Pools duidelijk onderscheiden van de andere Slavische talen.

De spelling maakt het ook niet gemakkelijker want het verschil tussen 'ż' en 'rz', 'u' en 'ó', 'h' en 'ch' is niet of nauwelijks te horen. De grammatica en de interpunctie kennen veel regels en twee keer zo veel uitzonderingen, wat het Pools één van de moeilijkste talen ter wereld maakt.

In de afgelopen 15 jaar is in Polen een jonge goed opgeleide generatie opgegroeid. Vaak zijn dat mensen die ervaring in buitenlandse bedrijven hebben opgedaan en vaak ook in het buitenland hebben gestudeerd. Zij spreken uitstekend Engels, vaak ook Duits en Russisch.

De wat oudere generatie, die breed vertegenwoordigd is in o.a. overheidsinstellingen en in de cultuursector spreekt minder goed Engels en/of Duits.

1.4 Hoe staat het met de economie?

Het Bruto Nationaal Product bedroeg in Polen in 2004 volgens de gegevens van de Wereldbank circa 6.000 USD per inwoner. Daarmee is Polen aanzienlijk armer dan Nederland, Duitsland of Frankrijk waar het Bruto Nationaal Product in datzelfde jaar meer dan 30.000 USD bedroeg. Het feit dat de meeste producten in Polen goedkoper zijn dan in West-Europa brengt het Bruto Nationaal Product naar 49% van het gemiddelde in de Europese Unie. Daarnaast groeide het BNP gedurende de laatste 10 jaar veel sneller dan in de andere Europese landen. De salarissen zijn gegroeid en ook de spaargelden van de inwoners. Maar deze situatie geldt helaas niet voor iedereen. De verschillen tussen rijk en arm zijn nog steeds enorm en er is zo goed als geen sociaal vangnet.

Aan de structuur van de uitgaven van het gemiddelde huishouden is ook te zien dat de economie zich langzaam maar gestaag ontwikkelt. Helaas leidt dat niet in eerste instantie tot verhoogde uitgaven aan cultuur en kunst. Volgens de Główny Urząd Statystyczny (het Centraal Bureau voor de Statistiek) zijn de bedragen voor aankopen van bijvoorbeeld boeken dramatisch gedaald. Er is wel een lichte stijging te constateren in de bestedingen aan de podiumkunsten: bioscoop-, concert- en voorstellingsbezoek.

Jaar	Groei van het BNP (vergeleken met het voorgaande jaar)	Gemiddelde inflatie	Werkloosheid
2005	3,3 %	2,1 %	17,6 %
2006	4,4 %	1,8 %	16,5 %
2007	4,9 %	2,4 %	15,5 %

Bron tabel: het Gdańsk Instituut voor Markteconomie, 'Het kwartaalrapport over de macro-economische prognoses' nr 49 (I kw. 2006).

1.5 Hoeveel Polen wonen nog daadwerkelijk in Polen?

Naar schatting wonen ongeveer 14 tot 17 miljoen Polen in het buitenland, voornamelijk in de VS (6-10 mln.), Duitsland (1,5 mln.), Brazilië (1 mln.), Frankrijk (1 mln.), Canada (600.000), Wit Rusland (400.000 -1 mln.), Oekraïne (300-500.000), Litouwen (250-300.000), Groot-Britannië (200.000) en Australië (130-180.000). Voor Nederland lopen de schattingen zeer uiteen, van 30.000 – 60.000 mensen – registratie vindt niet meer plaats.

Een dergelijke grote emigratie van bijna 17% van alle Polen is voornamelijk te verklaren uit de gecompliceerde historische ontwikkelingen. Het begon al in de achttiende en negentiende eeuw toen Polen tijdelijk van de kaart van Europa verdween en opgedeeld werd tussen Rusland, Oostenrijk en Pruisen. Vier grote nationale opstanden zijn iedere keer met groot verlies van mensenlevens en een nieuwe emigratiegolf geëindigd. De andere grote emigratiegolf vond plaats na de Tweede Wereldoorlog toen 800.000 mensen vertrokken. In de jaren 80 van de twintigste eeuw volgden 270.000 mensen, als een reactie op de in 1981 door het communistische regime aangekondigde Staat van Beleg.

De rol van de Poolse emigranten moet niet worden onderschat. Dit zijn de bruggenbouwers tussen de nieuwe landen en hun land van herkomst. De emigranten die naar aanleiding van de open grenzen in de Europese Unie naar West-Europa komen, zijn niet zelden zeer goed opgeleid en spreken minstens één westerse taal. De inkomsten van voornamelijk deze groep vloeien terug naar Polen en veroorzaken niet alleen een groei van het Bruto Nationaal Product maar ook een daling van de werkloosheid.

Daartussen bevindt zich ook een groep van jonge musici die gelokt worden door de uitgebreide moderne studiemogelijkheden die in West-Europa te vinden zijn.

1.6 Liefde- en haatverhouding: Polen in de Europese Unie

Op 1 mei 2004 is Polen toegetreten tot de Europese Unie. Daarmee staan vele mogelijkheden voor het land open maar er zijn ook enkele bedreigingen. Tot de laatste behoort het bewaken van de grenzen van het Schengengebied en het openstellen van de infrastructuur voor mogelijke migraties en transit. Aan de andere kant is dit het moment waarop de West-Europese investeerders hun activiteiten in Polen verder ontplooiën. Daarmee probeert Polen zo open mogelijk te zijn naar de nieuwkomers uit zowel arme als rijke landen. De bureaucratie vormt nog vaak een groot obstakel. Dat is al direct bij de grenzen zichtbaar waar soms enige tijd in de rij doorgebracht moet worden voordat de onzichtbare grenslijn mag worden gepasseerd. Officieel heeft Polen het verdrag getekend maar de wetten worden pas vanaf 2008 geldig en uitgevoerd.

De Poolse vertegenwoordiging in Brussel heeft de afgelopen jaren regelmatig voor veel verbazing gezorgd. Polen zijn al eeuwen lang opstandig en overgevoelig op het punt van eigen soevereiniteit. Dat resulteert in veel veto's op voorstellen die mogelijk de soevereiniteit in gevaar kunnen brengen. Hierbij moet worden opgemerkt dat de huidige Poolse regering als conservatief en xenofobisch wordt ervaren door de Europese politici en een groot deel van de Polen zelf.

Polen is momenteel een van de laatste landen in de Europese Unie die nog niet hebben bepaald wanneer de euro geïntroduceerd wordt. De Europese Commissie dringt aan op het vaststellen van een datum. In 2007 voeren Estland, Slovenië en Litouwen de euro in. In 2008 volgen Cyprus, Letland en Malta en in 2009 Slowakije en Hongarije. De huidige regering geeft geen prioriteit aan deze kwestie omdat zij simpelweg haar vingers hieraan niet wil branden. Dat betekent dat voorlopig dus met de Poolse złoty als officieel betaalmiddel rekening moet worden gehouden. De wisselkoers is al vanaf 2004 redelijk stabiel en bedraagt circa 4 PLN voor 1 EUR.

1.7 De informele Polen

*Wij zijn uiterst beleefd tegen elkaar,
Leuk je na zoveel jaar weer te zien, beweren we.*

Wisława Szymborska *Een onverwachte ontmoeting*
uit *Uitzicht met zandkorrel* in vertaling van Gerard Rasch
Meulenhoff Amsterdam, 1999

'Informele' relaties en vriendschappen kunnen verbazend veel mogelijkheden bieden. De beste manier om ergens binnen te komen is als er een aanbeveling door een kennis aan vooraf is gegaan. Het maakt soms onmogelijke kwesties weer bespreekbaar. Hiermee kan zelfs de overal heersende bureaucratie overwonnen worden.

De meeste Polen houden van begroeten en de manier waarop dat gebeurt wordt als belangrijk gezien. Als je het woord 'cześć' [tsjesjtsj] niet uit kan spreken kan je ook heel goed het Engelse 'hallo' roepen. Het is zeer gebruikelijk om handen te schudden. Er wordt ook gekust maar meestal op symbolische wijze.

In Polen wordt iedereen net als in Duitsland met de formele U-vorm aangesproken. Het is ook gebruikelijk om de functie van iemand te noemen bijvoorbeeld 'U, meneer de directeur' ofwel op zijn Pools 'Panie dyrektorze'. Na enige tijd is het ook mogelijk om iemand bij naam te noemen maar dan nog steeds met de U-vorm ervoor: 'Panie Marku'. De jongere generatie is daarin veel makkelijker en stelt meestal snel zelf voor om gewoon te tutoyeren. Het Engels maakt dat natuurlijk veel makkelijker om de simpele reden dat de taal de vormen niet kent.

Polen is ook een land waarin vrouwen met veel respect worden behandeld. De kans is groot dat er zonder een reden een bos bloemen wordt aangeboden, complimenten worden uitgesproken, maar ook hulp wordt geboden bij het aan- en uittrekken van de jas. De vrouw is ook degene die als eerste de deur passeert en vaak staat een man in de bus of in de tram voor een vrouw op. Gelukkig is de wereldberoemde handkus op de vrouwelijke hand al bijna verdwenen. Voor de geëmancipeerde vrouwen kan het een vreemde ervaring zijn maar het is aanbevolen om niet te hard te gaan protesteren.

Het concert- en voorstellingsbezoek behoren steeds meer tot de gebruikelijke vormen van ontspanning. Maar let op: meestal kleedt men zich voor zo'n gelegenheid. Een bezoek aan een theater (uitgezonderd een avant-garde voorstelling) in oude spijkerbroek en T-shirt kan veel scheve blikken veroorzaken.

De Poolse wegen behoren tot de gevaarlijkste in Europa. Er zijn amper snelwegen en het verkeer maakt gebruik van tweebaanswegen. Het aantal dodelijke verkeersslachtoffers kan in een paar drukke weekenden groter zijn dan gedurende het hele jaar in Nederland. Tussen de grote steden bestaan er goede treinverbindingen (Intercity's of exprestreinen) die het mogelijk maken om dezelfde afstanden veel sneller te overbruggen.

De tijd dat wodka hét symbool was van de Poolse gastvrijheid was, is gelukkig ook voorbij. Bier is populair maar overal zijn wijn en andere, ook niet-alcoholische drankjes verkrijgbaar. Het wordt ook niet meer als raar ervaren indien alcohol geweigerd wordt. Ook zijn koffie en thee geliefde nationale dranken geworden en die worden al aangeboden bij het passeren van de drempel.

Rook verbroedert

Het is 2003. Ons ensemble is een week in Polen voor de laatste repetities en drie voorstellingen van de opera *Der Stein der Weisen*. Een van de musici mist een pagina in zijn partij. Ik neem de partij van haar buurman mee en vraag een van de technici waar ik een kopieermachine kan vinden. "Probleem" is het antwoord. Ik probeer hem te helpen door te vragen waar het kantoor in het theater is. "Gesloten." – "Wie heeft de sleutel?" – "De secretaresse is er niet." – "Ik maak zelf die kopie wel, maar wie heeft de sleutel? Straks is de generale repetitie en die hoorniste heeft haar partij nodig!" – "De verantwoordelijke persoon, maar die is vrij van dienst." – "Waar is de directeur?" vraag ik de vriendelijke, altijd sigaretten rokende technicus wanhopig. "In zijn kamer, maar U kunt hem niet storen voor het maken van een kopie" zegt hij. Ik snel mij naar de directeurskamer, vertel haastig mijn missie en word, omgeven door een waas van sigarenrook en de dikke directeur zelf, deftig naar het kantoor geloodst. Eindelijk zie ik de lang begeerde groene knop van de kopieermachine en voltooi mijn dienst aan onze hoorniste. Vraagt de directeur mij: "Bent u de technisch assistent van het orkest?" Wanneer ik mij dan voorstel als de zakelijk leider van ons ensemble, is de verontwaardiging achter de bolknakker groot: "Bent u als manager verantwoordelijk voor het maken van kopieën?!" vraagt hij mij bijna honend. Ik antwoord hem dat wij dat samen zijn, omdat anders de opera deze week niet perfect zal klinken. Hij lacht en trakteert mij op een even dikke sigaar. "Rook verbroedert" zeg ik als dank. De directeur van het operahuis kijkt tevreden terug op zijn goede daad.

Frans Brouwer
zakelijk leider Combattimento Consort Amsterdam

2 Hoe is het Poolse klimaat voor de kunsten en in het bijzonder voor de kamermuziek?

*Het is een groot geluk
Om niet precies te weten
Op wat voor wereld we leven.*

Wisława Szymborska *Een groot geluk*
uit *Uitzicht met zandkorrel* in vertaling van Gerard Rasch
Meulenhoff Amsterdam, 1999

Het Poolse Ministerie van Cultuur en het Nationaal Erfgoed heeft in het kader van het vaststellen van het culturele beleid voor de jaren 2004-2020 een SWOT-analyse gemaakt van de huidige situatie in de Poolse culturele sector. Naast een aantal positieve aspecten zoals de hoge maatschappelijke vanzelfsprekendheid en de mogelijkheid om gebruik te maken van de gelden vanuit de Europese Unie, vallen voornamelijk een aantal negatieve kanten op waar vervolgens afgelopen jaren weinig aan is gedaan. De meest verontrustende conclusie is dat er eigenlijk geen beleid bestaat t.a.v. cultuur en kunst in Polen. De minister heeft weinig instrumenten om invloed uit te oefenen op de ontwikkelingen buiten de grote steden. Er bestaan geen instanties die op provincieniveau gesprekspartner voor het Ministerie kunnen zijn.

Het budget van het Ministerie voor alle cultuur- en kunstitgaven is zeer laag. De cultuuruitgaven, gedeeld door het aantal inwoners van Polen, behoren tot de laagste in de Europese Unie, en het systeem waarmee de gelden worden verdeeld is onoverzichtelijk. De cultuuruitgaven vormden in 2006 0,181% van het BNP. In vergelijking met bijvoorbeeld Duitsland (0,35% BNP) is dat zeer laag.

Er ontbreken moderne wetten die de kunstensector moeten reguleren. Dat weerhoudt o.a. veel sponsors van het ondersteunen van culturele instellingen maar veroorzaakt ook veel onduidelijkheid rondom bijvoorbeeld auteursrechten. De meeste kunstinstellingen kampen met schulden en structurele tekorten. Er bestaat geen universeel monitoringsysteem om kunstinstellingen die onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie vallen te kunnen beoordelen. Het kunstvakonderwijs heeft in zijn programma's nauwelijks aansluiting op de arbeidsmarkt en biedt daardoor weinig perspectief aan afgestudeerden.

Het geschetste beeld is zeker verontrustend te noemen. Maar er zijn ook grote kansen die de komende jaren opgepakt moeten worden, zoals budgetten en programma's van de Europese Unie die in totaal 60 miljard euro voor de jaren 2007-2013 voor alle kunstsectoren in Polen beschikbaar stelt. De kansen liggen ook in vele initiatieven van niet-overheidsinstellingen die een belangrijke factor vormen binnen de culturele sector. Talloze stichtingen en fondsen weten veel activiteiten te organiseren en daar sponsors uit het bedrijfsleven voor te interesseren. Het Ministerie heeft ook een plan van aanpak voorgesteld waarin via verschillende programma's tot 2020 alle problemen worden aangepakt.

2.1 Concertorganiserende instanties

Het Poolse muziekleven concentreert zich in en rond de grote steden die de culturele centra van het land zijn. Daarin spelen de plaatselijke orkesten en de bijbehorende zalen een rol maar de echte dynamiek is meer te ontdekken in de programmering van muziekfestivals.

2.1.1 De plaatselijke filharmonieën

In een aantal Poolse steden zijn grote orkesten gevestigd die de bijnaam 'filharmonisch' dragen. Voor deze orkesten zijn in het verleden grote zalen gebouwd waarover de orkesten tot op vandaag beschikken. De Nationale Filharmonie in Warschau (Filharmonia Narodowa) valt rechtstreeks onder de ministeriele verantwoordelijkheid. Alle overige filharmonieën worden bekostigd door het lokale bestuur. Vaak is het een provinciaal bestuur dat zitting heeft in de grootste stad van een provincie. Anders een stadsbestuur dat de ambities heeft om over een eigen orkest te beschikken. Polen telt momenteel 23 van zulke orkesten waarvan één in Warschau met een nationale status. In 2004 zijn volgens het Ministerie van Cultuur 92% van de concerten/voorstellingen in eigen regio/district gegeven. Dat zijn voornamelijk concerten van deze gezelschappen zelf waaromheen het muziekleven in de stad zich concentreert. Daar ontstaan ook kamermuziekensembles gevormd door de musici van de plaatselijke orkesten die meer artistieke ambities hebben dan alleen grote werken in symfonisch verband te spelen. Deze ensembles hebben meestal alleen een plaatselijke betekenis en krijgen ook de mogelijkheid om in dezelfde filharmoniezaal concerten te geven.

De grote filharmoniezalen worden ook geacht andere concerten te programmeren. De functie van programmeur is vaak gekoppeld aan die van algemeen directeur. De dirigent van het plaatselijke orkest vervult de functie van artistiek adviseur, waarbij hij voornamelijk zijn eigen plannen voor zijn orkest in acht neemt. De aan de ene kant voornamelijk zakelijke instelling bij de algemene directeur en aan de andere kant vaak beperkte visie van de adviseurs veroorzaken een gebrek aan een langetermijnvisie en aan artistiek beleid. Dat beleid wordt ook beïnvloed door de gebrekkige financiële situatie en de wensen van het publiek dat het liefst alleen plaatselijke musici of 'grote namen' geprogrammeerd ziet. De planning staat op deze manier constant onder grote druk en de concerten worden vaak in een laat stadium bevestigd. Dezelfde problematiek, geconstateerd bij de politieke beleidsmakers op lokaal en op centraal niveau, hindert de ontwikkeling van een langetermijnvisie bij de leidinggevenden van de zalen.

2.1.2 De kleine zalen

Er bestaat een gering aantal kleinere zalen voor de kamermuziek. Concerten in deze zalen worden op initiatief van uiteenlopende organisaties geprogrammeerd: plaatselijke culturele centra, stichtingen, musea en overheidsinstellingen. Heel vaak opereren deze organisaties op bijzondere locaties: in oude kerken, paleizen, kastelen en landhuizen, niet zelden speciaal voor deze doeleinden gerenoveerd.

Een bijzonder voorbeeld vormt de **Fabryka Trzciny** (Trzcina Fabriek) – een fabrieksgebouw in een verpauperde wijk van Warschau die geadopteerd is door de componist Wojciech Trzciński. Hij toverde het gebouw om tot een artistiek centrum voor alle kunsten en heeft het geïntroduceerd bij the European Forum for Arts and Heritage (EFAH). Hieronder enkele andere voorbeelden van initiatieven in het hele land.

- **Lutosławski Studio** met 412 plaatsen en 330 m² podiumoppervlak, fysiek gevestigd in een complex van studio's en productiebedrijven van de Poolse Radio en Televisie in Warschau. De zaal is bekend geworden dankzij de concerten in het Festival Warschauer Herbst dat vanaf 1995 mede door de Poolse radio wordt georganiseerd. In dezelfde zaal worden naast series van concerten maandelijkse educatieve activiteiten voor kinderen en jeugd georganiseerd. Regelmatig worden concerten door de Poolse Radio opgenomen en ook in het kader van de European Broadcasting Union uitgezonden.
- **De Koninklijke Łazienki (Łazienki Królewskie)**, de naam van het Koninklijke Paleis en het eromheen liggende park in Warschau. De Oude Oranjerie is in de zomermaanden te gebruiken als podium en daar vinden ook vanaf juni t/m september iedere zondag kamermuziekconcerten plaats. Het Mazovian Centrum voor Kunst en Cultuur (Mazowieckie Centrum Kultury i Sztuki) is de organisator ervan.
- **Paleis in Wilanów (Pałac w Wilanowie)** is een ander Koninklijk Paleis met voornamelijk een museale functie vlakbij Warschau. Het wordt gebruikt als concertzaal. Daar vindt naast de Internationale Zomeracademie voor Oude Muziek (Międzynarodowa Letnia Akademia Muzyki Dawnej) een andere serie zomerconcerten plaats, beide onder auspiciën van de gemeente Warszawa-Wilanów.
- **Dworek Sierakowskich in Sopot** biedt sinds 26 jaar iedere donderdagavond plaats aan een kamermuziekconcert. Een kleine zaal met landelijke en internationale ambities. De concerten worden georganiseerd onder auspiciën van het Vriendengenootschap van Sopot (Towarzystwo Przyjaciół Sopotu) door Krzysztof Sperski, rector van de Muziek Academie in Gdańsk die zelf een gewaardeerd kamermusicus is.
- **Nadbałtyckie Centrum Kultury** is een overheidsinstelling die in Gdańsk culturele activiteiten organiseert waaronder concerten in de Sint Jan's Kerk. Tevens is het centrum verantwoordelijk voor de renovatie van de kerk die vanuit een complete ruïne inmiddels bijna volledig tot het Culturele Centrum Sint Jan is opgebouwd.
- **Het Cultureel Centrum 'Dworek Białoprądnicki'** is ook een overheidsinstelling gefinancierd door de stad Kraków, dat zich naast talloze initiatieven ook ontfermt over de organisatie van kamerconcerten op donderdagavond.
- **Het Cultureel Centrum in Brzeg** beschikt over een concertzaal in het plaatselijke kasteel. Een keer per maand worden daar in samenwerking met het Lisztgenootschap klassieke concerten georganiseerd. Het is ook een van de locaties van het festival Wratislavia Cantans. Het Cultureel Centrum initieerde ook Drie Muzen Avonden (Wieczór Trzech Muz) bedoeld als een presentatieplaats voor moderne muziek, literatuur en beeldende kunsten. Het centrum heeft regionale contacten met het nabij gelegen Duitsland en heeft internationale ambities die met de concerten van Wratislavia Cantans worden gerealiseerd.
- **Het Frédéric Chopin Kuuroord Theater in Duszniki-Zdrój** is voornamelijk bekend van het Frédéric Chopin Festival dat jaarlijks in de zomermaanden plaatsvindt.

Daarnaast worden daar door de gemeente Duszniki-Zdrój kamermuziekconcerten georganiseerd voor de patiënten en bezoekers van het bekende Poolse kuuroord.

- **Het Cultureel Centrum van de stad Legnica** organiseert in de oude Ridder Academie in de maanden april tot oktober een serie concerten met kamer- en orgelmuziek. Daarnaast vindt daar jaarlijks het landelijke korenconcours Legnica Cantat plaats. Het Cultureel Centrum is een overheidsinstelling gefinancierd door de stad Legnica.
- **Het Kasteel van de Pomerania Prinsen (Zamek Książąt Pomorskich)** is het meest bekend vanwege het Internationale Korenfestival maar organiseert ook concerten met oude en hedendaagse kamermuziek in de serie Kamermuziek Concerten bij Kaarslicht. Daarnaast is het kasteel mede organisator van het Pomerania Zomerfestival en het Orgel- en Kamermuziek Festival in Kamień Pomorski. Het kasteel biedt ook onderdak aan het vocaal-instrumentaal ensemble Camerata Nova. De organisatie van het Kasteel wordt gefinancierd door de provincie West-Pommeren en de stad Szczecin.
- **Het Paderewski Centrum in Tarnów** beheert het landhuis van de Poolse componist en politicus Ignacy Paderewski in het dorpje Kańska Dolna. Vooral in de zomermaanden klinkt daar kamermuziek in het kader van concerten maar ook masterclasses en workshops.
- **Het Karol Szymanowski Museum in Zakopane** is gevestigd in de Villa Atma, het huis waarin Karol Szymanowski een aantal jaren heeft gewoond en gewerkt. Het museum heeft het huis in beheer en naast een museale functie organiseert het ook kamermuziekconcerten samen met het Karol Szymanowski Genootschap. Het museum is een filiaal van het Nationale Museum in Kraków en valt onder de financiële verantwoordelijkheid van het Ministerie van Cultuur en het Nationaal Erfgoed.

2.1.3 Festivals

Er zijn vele festivals in Polen die het woord Internationaal in hun naam hebben. Dat geeft aan dat ze de ambitie hebben om internationale musici en gezelschappen te betrekken. Er wordt veel aandacht besteed aan de hedendaagse (Poolse) muziek.

Het Internationaal Festival voor Hedendaagse Muziek Warschauer Herbst

(Międzynarodowy Festiwal Muzyki Współczesnej Warszawska Jesień) is het meest bekende Poolse festival. Het is in 1956 opgericht door de Unie van Poolse Componisten en was tot het einde van de jaren 80 het meest toonaangevende festival in dit deel van Europa. Hoofddoelstelling was de promotie van het Poolse en het internationale hedendaagse muziekrepertoire. De kamermuziek heeft daarin een belangrijke positie. Ook Nederlandse musici en componisten zijn vaak te gast dankzij persoonlijke contacten van de directie van het festival en de regelmatige bezoeken aan de Nederlandse Muziekdagen.

De Unie van Poolse Componisten is verder in het land met behulp van haar locale filialen zeer actief in het organiseren van festivals op het gebied van de hedendaagse muziek. Enkele voorbeelden:

- Silezische Hedendaagse Muziekdagen (Śląskie Dni Muzyki Współczesnej) in Katowice
- Het Muziekvoorjaar in Poznań (Poznańska Wiosna Muzyczna)
- Muziekontmoetingen in Warschau – nieuwe muziek – oude muziek (Warszawskie Spotkania Muzyczne - muzyka dawna - muzyka nowa).

Op het gebied van de oudere muziek is **het International Festival Wratistavia Cantans** (Międzynarodowy Festiwal Wratistavia Cantans) dat momenteel door Paul McCreesh artistiek wordt geleid, het meest bekende. Het festival vindt niet alleen in de stad Wrocław plaats maar ook in de regio. Het festival bood altijd plaats aan kamermuziek naast grote vocaal-instrumentale vormen zoals opera's en oratoria. De ambities van de nieuwe artistiek directeur neigen helaas in de richting van grotere bezettingen.

Het **Zomerfestival 'Muziek in oude Krakau'** (Międzynarodowy Festiwal "Muzyka w starym Krakowie") is een initiatief van het ensemble Capella Cracoviensis en zijn artistiek leider Stanisław Gałoński. Het festival vindt plaats in augustus en heeft inmiddels echt internationale betekenis gekregen. De concerten worden uitgevoerd in het kasteel van Kraków (Wawel), in de zoutmijn Wieliczka en in de Filharmonie.

Jan Tomasz Adamus is de oprichter van twee festivals: **het Internationale Bach Festival** in Świdnica (Międzynarodowy Festiwal Bachowski) en **Forum Musicum** in Wrocław dat zich concentreert op het repertoire van tussen 1600 en 1800, uitgevoerd op historische instrumenten. De oprichter is aan het Conservatorium van Amsterdam afgestudeerd waar hij in aanraking kwam met de authentieke uitvoeringspraktijk. Inmiddels wijdt hij bijna al zijn activiteiten aan het propageren hiervan.

Het Festival 'Mei met Oude Muziek' ("Maj z muzyką dawną") is opgericht in 1992. De hoofddoelstelling vormt het presenteren van muziek uit de middeleeuwen, renaissance en barok uitgevoerd op historische instrumenten volgens authentieke uitvoeringspraktijken. De concertlocaties zijn historische, gerenoveerde gebouwen en zalen.

2.1.4 Kamermuziekfestivals

Het belangrijkste evenement op het gebied van de kamermuziek is het **Muziekfestival in Łańcut** (Muzyczny Festiwal w Łańcucie) dat in zijn eerste 20 jaar de Dagen van de Kamermuziek heette. Vanaf 1980 is de naam veranderd in het Muziekfestival. Het wordt mede georganiseerd en gefinancierd door de Filharmonie in Rzeszów. Orgelconcerten die plaatsvinden in de Basilica in de naastgelegen Leżajsk zijn ook toegevoegd aan het festival. De internationale ambities van het festival zijn in de programmering duidelijk zichtbaar.

Het Kamermuziekfestival 'Het Silesian Kwartet en zijn gasten' (Festiwal Muzyki Kameralnej "Kwartet Śląski i jego goście") is een initiatief van het Silesian Kwartet – een strijkkwartet dat actief is in het Zuidwesten van Polen. De eerste elf edities hebben vanaf 1993 plaatsgevonden in het Paleis van Rybna. Vanaf 2004 in de studio's van Radio Katowice wordt het mede georganiseerd en gefinancierd door de gemeente Gliwice en het Muziektheater in Gliwice. Verschillende edities van het festival waren gewijd aan muziek uit verschillende delen van Europa. In 1997 was de West-Europese muziek (Engelse, Duitse en Franse) aan de beurt. De bedoeling is om het publiek kennis te laten maken met het kamermuziekrepertoire uit verschillende landen en verschillende stijlperiodes.

Het Zomerfestival voor kamer- en orgelmuziek (Letni Festiwal Muzyki Kameralnej i Organowej) bestaat al vanaf 1990 en wordt georganiseerd door het Museum in Chrzanów samen met het Instituut voor Muziekpromotie 'Silesia' (Instytucja Promocji i Upowszechniania Muzyki "Silesia"). De concerten vinden plaats in een van de zeventiende-eeuwse kerken die zich op het terrein van het Openluchtmuseum in Wygierzów – Lipowce bevindt. Deze kerk beschikt over een prachtig orgel dat in 1990 is gerestaureerd, wat de rechtstreekse aanleiding was voor het organiseren van het festival. Vanaf 2001 heeft het festival een internationaal karakter gekregen en een bijzondere locatie erbij – het Paleis in Droginia.

Bijzondere vermelding als voorbeeld van de Europese Integratie verdient het **Festival 'Probaltica'** (Festiwal Muzyki i Sztuki Krajów Bałtyckich "Probaltica") met concerten in 10 Baltische landen. Het Festival wordt georganiseerd onder auspiciën van de ambassades van de betrokken landen en de Poolse en Litouwse Ministeries van Cultuur en Buitenlandse Zaken. In Polen vinden de concerten plaats in Toruń, Grudziądz en Warschau.

2.2 Poolse (kamer)musicici

In Polen is de kamermuzieksector bijna helemaal niet geïnstitutionaliseerd. De reden ligt voornamelijk in de financiële sfeer.

Polen kent een aantal ensembles van nationale betekenis die het oude en het hedendaagse repertoire uitvoeren. De klassiek/romantische periode is minder sterk vertegenwoordigd. Voor bijna alle ensembles geldt hetzelfde: de musicici kunnen zich niet alleen op het bestaan van het eigen ensemble concentreren maar verdienen de kost bij grote instellingen zoals orkesten, operagezelschappen of als leraren.

Sinds ongeveer 15 jaar is er een duidelijke tendens zichtbaar die overigens ook voor de rest van de maatschappij geldt. Er is een nieuwe generatie jonge musicici actief. Een generatie die zich wist los te maken van het traditionele onderwijs en een eigen weg weet te vinden naar het Westen. Zij spreken de westerse talen en introduceren nieuwe uitvoeringspraktijken. Ook onderhouden zij contacten die ze tijdens hun studie in het buitenland hebben gelegd. Deze groep staat open voor nieuwe ervaringen. Hieronder enkele voorbeelden van kamermuziekensembles.

In de nabijheid van de filharmonische orkesten ontstaan ensembles met een plaatselijke betekenis en uitstraling. Daarvan springen er twee blaaskwintetten qua niveau uit: **het Blaaskwintet van de Poolse Radio** verbonden aan het Symfonische Orkest van de Poolse Radio en **het Blaaskwintet** verbonden aan het **Filharmonisch Orkest** in Kraków.

Tussen de strijkkwartetten springen enkele er duidelijk uit: **Het Silesian Kwartet** (Kwartet Śląski) heeft een vooraanstaande plaats verworven in het hedendaagse repertoire. Het jonge **Royal String Quartet** valt in de prijzen in het klassieke- en romantische repertoire. Het ensemble organiseert een eigen festival 'Kwartesencja' dat in Fabryka Trzciny in Warschau plaatsvindt. De programmering van het festival beperkt zich tot promotie van deze groep.

De oude muziek is breed vertegenwoordigd in bijvoorbeeld vocaal-instrumentale ensembles zoals **Capella Cracoviensis** en **Capella Gedanensis**. Beide groepen concentreren zich op het uitvoeren van oude muziek op moderne instrumenten. Het zijn voornamelijk oude werken van componisten verbonden aan de steden Gdańsk en Kraków. Ensembles die op historische instrumenten spelen zijn **Ars Nova** van Jacek Urbaniak, in Nederland geïntroduceerd door het Netwerk Oude Muziek; en **Il Tempo** dat door Agata Sapiecha wordt geleid. Agata

Sapiecha is ook de oprichter van de **Internationale Zomeracademie voor Oude Muziek** in Wilanów.

Vocale ensembles met breed repertoire zijn **Camerata Silesia** en het **Poolse Kamerkoor** (Polski Chór Kameralny), voorheen Schola Cantorum Gedanensis. **Affabre Concinui** is opgericht naar het voorbeeld van de King's Singers en voert de formule al bijna 25 jaar met succes uit.

2.3 Overkoepelende organisaties, impresariaten, agenten

Tussen alle Poolse koepelorganisaties die iets kunnen betekenen voor de Nederlandse kamermuziek is de Unie van Poolse Componisten de meest belangrijke. Deze vereniging, opgericht in 1945, vertegenwoordigt niet alleen de belangen van de Poolse componisten maar ook de belangen van de Poolse muziekwetenschappers. De Unie doet dit niet alleen op een passieve, ondersteunende manier maar is ook zelf zeer actief in het organiseren van verschillende activiteiten zoals festivals en concoursen en op het gebied van verspreiding van informatie over Poolse muziek. De Unie heeft **het Informatiecentrum voor Poolse Muziek** (Polskie Centrum Informacji Muzycznej) opgericht. Het Informatiecentrum verstrekt voornamelijk gegevens op het gebied van de hedendaagse muziek en zoekt antwoorden in de grote collecties van opnames, partituren, boeken en tijdschriften. Op de internetsite van het Centrum (www.polmic.pl) is echter ook informatie terug te vinden die zich niet alleen maar beperkt tot het spectrum van de hedendaagse muziek.

Het Pools Genootschap voor Oude Muziek (Polskie Towarzystwo Muzyki Dawnej) bestaat pas sinds 1989 en is opgericht door uitvoerenden, musici en muziekwetenschappers. Momenteel telt de vereniging 250 leden die zich bezighouden met de authentieke uitvoeringspraktijk op historische instrumenten van muziek gecomponeerd tot 1800. De activiteiten concentreren zich rondom het organiseren van festivals en concerten. In Polen worden deze activiteiten nog als elitair ervaren, waardoor het Genootschap hoofdzakelijk voor grotere Poolse steden kiest. In de toekomst wil het genootschap, naast de organisatie van festivals en concerten, net als de Unie van Poolse Componisten, een Pools informatiecentrum voor oude muziek opzetten. Verder moeten de wetenschappelijke ambities niet onderschat worden – de organisatie is al jaren actief als organisator of medeorganisator van symposia en conferenties.

Het Camerata Kwartet heeft in 2003 in Warschau een **Genootschap voor Poolse Kamermuziek** (Polskie Towarzystwo Muzyki Kameralnej) opgericht. Tot nu toe zijn echter nog geen zichtbare activiteiten georganiseerd maar de instelling staat open voor vele initiatieven.

In Polen zijn verschillende genootschappen te vinden die hun naam aan die van een bekende componist verbinden: Chopin, Wieniawski, Szymanowski en Lutosławski. Deze organisaties hebben als doelstelling de muziek van de desbetreffende toonkunstenaars te promoten en behouden.

De Poolse markt kent het verschijnsel van tussenpersonen zoals agenten en impresariaten maar de rol ervan wordt als zeer beperkt beschouwd. In gesprekken kwam naar voren dat de grootste op dit gebied voornamelijk gericht zijn op het promoten van grote namen, geliefd door het publiek. Er bestaat geen interesse voor het promoten van buitenlandse gezelschappen.

2.4 Cultuuraanbod en media

Het bestaan van de klassieke radiozender Radio 2 wordt voortdurend bedreigd. De vercommercialisering van de Poolse media op dat gebied is duidelijk zichtbaar en leidt tot veel protesten van de sector. Ondanks deze situatie is de Poolse Radio 2 actief als medeorganisator van grote activiteiten maar de financiële mogelijkheden zijn zeer beperkt.

3 Wat zijn de kansen voor de Nederlands kamermuziek en de musici?

*Ik geloof in de grote ontdekking.
Ik geloof in de man die de ontdekking doet.
Ik geloof in de angst van de man die de ontdekking doet.*

Wisława Szymborska *De ontdekking*
uit *Uitzicht met zandkorrel* in vertaling van Gerard Rasch
Meulenhoff Amsterdam, 1999

De Poolse markt kan voor Nederlandse kamermuziek en kamermusici moeilijk te bereiken zijn. De financiële middelen zijn gering: de meeste podia, zalen en festivals beschikken niet over toereikende budgetten. De stagnerende publieke belangstelling en de terugloop van de publieksaantallen bij concerten maakt de markt niet makkelijker. Het gebrek aan een duidelijke politieke visie bij de beleidsmakers beïnvloedt de meeste instellingen die zelf geen langetermijnvisie hebben. Zo wordt de programmering vaak in een heel laat stadium bekend. Dat maakt de markt lastig voor ontwikkeling van buitenlandse activiteiten. Er is ook zeker niet direct behoefte aan specifiek Nederlands aanbod. Maar het is steeds mogelijk om met eigen middelen en goede contacten wel in Polen te spelen.

Nederland staat in Polen voornamelijk bekend om de kwaliteit van de in oude muziek gespecialiseerde ensembles, zoals het Orkest van de Achttiende Eeuw van Frans Brügger dat in 2005 zelfs voor het eerst pianoconcerten van de nationale held Frédéric Chopin volgens voorschriften van de authentieke praktijken uitvoerde. Het Poolse publiek houdt van grote namen met veel aanzien en bezoekt massaal dat soort concerten, bijvoorbeeld het ensemble van Ton Koopman of de solo-uitvoeringen van Gustav Leonhardt. Gevestigde namen in de hedendaagse muziek zoals het Schönberg Ensemble en Reinbert de Leeuw zijn in Polen niet vreemd. Dat is te danken aan de actieve rol van het festival Warschauer Herbst dat in de afgelopen seizoenen veel werken van Nederlandse componisten in de programmering heeft opgenomen.

Aanbevelingen

- Om de Poolse markt en de mogelijkheden te leren kennen is contact met musici vaak veel productiever dan met programmeurs van zalen en festivals. Het is zeer aan te raden om in contact te treden met plaatselijke ensembles die over relevante contacten beschikken en gewend zijn om in deze moeilijke markt te opereren. Dit kan leiden tot een uitwisseling waarbij ook makkelijker financiering gevonden kan worden binnen de Europese Unie. Deze contacten kunnen ook leiden tot een uitwisseling van repertoire en tot contacten met Poolse componisten die vaak lid zijn van de zeer actieve Unie van Poolse Componisten. Het zou wel eens de beste manier kunnen zijn om de Poolse markt te betreden, beter dan via podia of festivals. Het feit dat momenteel veel Poolse musici in West-Europa actief zijn biedt kansen tot het aangaan van nieuwe contacten.
- Neem geld mee of minstens een goed voorstel hoe je aan geld denkt te komen want geld is er niet in Polen. In het kader van het ontbrekende cultuurbeleid en een ontbrekend systeem voor de verdeling van overheidsmiddelen, geldt in de culturele sector de voor veel Polen zeer vertrouwde vriendjespolitiek. De geïnterviewde

organisatoren benadrukten dat dit momenteel een van de grotere problemen is. De instellingen worden niet gezien en beoordeeld op basis van hun artistieke niveau, hun verleden en hun toekomstplannen maar op basis van namen van personen die bij de instellingen betrokken zijn. Dat gebeurt helaas nog steeds zowel op centraal als op lokaal niveau.

- Officiële contacten verlopen in Polen in eerste instantie schriftelijk waarna een telefonisch contact volgt en uiteindelijk een persoonlijke ontmoeting. Omdat Polen niet altijd over een groot zelfvertrouwen beschikken, wat deels te maken heeft met hun historische verleden, deels met een gebrek aan financiële middelen, is het aan te bevelen om vanaf het begin duidelijk te zijn over wat de intenties zijn en over de manier waarop een project financieel mogelijk van de grond zou kunnen komen. Een gezonde dosis geduld voor de over het algemeen flexibele Polen is echter wel nodig.
- In de meeste gesprekken in het kader van dit onderzoek werd duidelijk dat het klassieke- en romantische kamermuziekrepertoire de zwakste schakel op de Poolse muziekmarkt is. Uiteraard zijn er ensembles die muziek uit deze periode spelen maar over het algemeen wordt het niveau als middelmatig beschouwd. Dit is zeker een kans voor Nederlandse kamermuziekensembles.
- Contacten met de Nederlandse honoraire consuls in Gdańsk, Poznań en Wrocław kunnen ook vruchten afwerpen nadat de eerste contacten elders gelegd zijn. Deze personen hebben een beperkte taakstelling in vergelijking met de Nederlandse Ambassade in Warschau. Zij beschikken over weinig personeel en kunnen daardoor niet behulpzaam zijn bij het organiseren, maar zij beschikken wél over kennis van het plaatselijke culturele klimaat, hebben contacten in het bedrijfsleven en ideeën hoe je een samenwerking aan kan pakken.
- De Vereniging Nederlandse Gemeenten kan informatie verstrekken over Nederlandse steden die een stedenband zijn aangegaan met Poolse gemeenten. Deze contacten worden ook bevorderd door de Pools-Nederlandse Culturele Vereniging waarin veel Poolse emigranten actief zijn. Dit soort contacten op lokaal niveau kunnen van wezenlijke betekenis zijn voor kleine kamermuziekensembles.

Weekje Woedzj (Łódź)

Al direct na de landing werd duidelijk dat niemand ter plaatse ooit van de naam Lodz had gehoord. Hoewel onze tourleider ons had gewaarschuwd werd mij pas door toeval duidelijk dat de Polen de stad als "Woedzj" uitspreken. Mijn informant zat naast mij in de bus naar het hotel en was trompetstudent aan het plaatselijke conservatorium. Hij sprak een beetje Duits en begreep absoluut niet wat we in Lodz te zoeken hadden: zelf wilde hij na zijn afstuderen zo gauw mogelijk naar Duitsland om daar werk te zoeken: daar betaalden ze pas goed!

Nu was betaling niet de reden voor mij om naar Lodz af te reizen. Integendeel. De mogelijkheid om als tandarts-fagottist even géén tandarts te zijn, maar fagottist bij Combattimento, had ik met beide handen aangegrepen om even de druk van de praktijk te ontvluchten. We zouden gedurende een week repeteren en een aantal voorstellingen geven van "Der Stein der Weisen" . Een weekje feest dus.

Op de eerste repetitie was Arco afwezig (eerste hobo). Mij was al opgevallen dat hij er al wat witjes had uitgezien, maar nu bleek hij echt ziek: flinke kiespijn, of liever gezegd pijn aan een hoektand. Jan-Willem de Vriend, de artistiek leider van het ensemble, was duidelijk: "Frans doe daar wat aan, ik kan geen pussende hobo gebruiken!"

Ik zocht het slachtoffer direct op in zijn hotelkamer, waar hij – bibberend van de koorts – aan het wegwijnen was. Goede raad was duur. Ik was eigenlijk op de vlucht voor mijn eigen praktijk en had absoluut geen spullen bij me (voor zover dat tandheelkundig überhaupt al mogelijk is). Een tolk erbij en op zoek naar een tandarts. Na enig heen-en-weer bellen een adres gevonden dat in de buurt was.

Een kordate jonge vrouwelijke collega stond ons te woord en we waren het eens: eerst een röntgenfoto maken en dan verder praten. Eenvoudiger gezegd dan gedaan: voor een foto moesten we - met een verwijfsbrief - naar een ander adres om daarna weer bij de tandarts terug te komen. 's Lands wijs 's lands eer.

Een uur verder weer terug zagen we wel enige reactie op de foto, maar niet dramatisch. De tand bleek al een (vrij behoorlijke) kanaalvulling te hebben en herbehandeling was onder de huidige omstandigheden niet aan de orde. Dat zou een chirurgische apexresectie zijn en dan zou de arme hoboïst definitief voor de rest van de week uitgeschakeld zijn. Dus eerst maar met een antibioticum proberen. Dat recept kon ik zelf gelukkig nog wel schrijven. Dacht ik. De in ons westerse land zo vertrouwde Amoxicilline kenden ze daar niet. Het werd een excentriek middel dat in Nederland nooit toegelaten zou zijn, maar goed, we moesten wat. En, zowaar, de volgende dag ging het al stukken beter met de patiënt: de dag daarna kon Arco weer meespelen.

De trombones hadden ook wat: een antiek mondstuk, geleend van een andere collega. Dat was zó goed, dat ze zelf er ook zo een wilden hebben. Om dat te kunnen kopiëren hadden ze een afdruk van dat mondstuk nodig.

Als tandarts had ik toch mogelijkheden om afdrukken te maken van gebitten? Dus misschien ook van mondstukken?

Ja natuurlijk, alleen wel in Amsterdam.

Toch maar even geïnformeerd her en der, en waarachtig: er bleek in de buurt een dental depot te zijn, waar ze tandheelkundige spullen verkochten.

Ik er meteen heen, drie keer mis gelopen, toch gevonden, en met handen en voeten uitleggen dat ik een siliconen-afdruk materiaal wilde hebben, bij voorkeur Optosil.

Dat hadden ze niet, maar wel iets vergelijkbaars.

Terug op de hotelkamer, ten overstaan van de hele kopersectie, geprobeerd een afdruk van het mondstuk te maken. Na tien minuten was het spul nog niet hard en moest ik toegeven dat er iets niet klopte. Daarna geprobeerd om de vette plakkerige massa weer uit het mondstuk te halen: een waanzinnige kliederpartij.

Weer terug naar die winkel en uitgelegd dat het spul niet werkte. De dame begreep het heel goed en gaf meteen een andere tube, die ook doorgemengd moest worden, en vroeg zich af waarom ik daar de eerste keer niet om had gevraagd...

Weer terug in de hotelkamer, waar iedereen nog steeds geduldig zat te wachten, weer een afdruk gemaakt, en, verdomd: deze keer lukte die wel.

Het weekje Woedzj was fantastisch: weliswaar niet geheel zonder tandheelkunde, maar wel erg gezellig, met lekker eten en drinken en met fantastische muziek.

(De naderhand aan de hand van deze afdruk gekopieerde mondstukken waren een groot succes.)

Frans Berkhout
tandarst-fagottist Combattimento Consort Amsterdam

4 Wegwijzers

4.1 Feestdagen

Nieuwjaar	1 januari
Pasen	meestal maart/april
Dag van de Arbeid	1 mei
Dag van de Constitutie	3 mei
Sacramentsdag	mei/juni
Maria Hemelvaart	15 augustus
Allerheiligen	1 november
Bevrijdingsdag	11 november
Kerstmis	25 december

4.2 Adressen

4.2.1 Algemene organisaties

ul. = ulica (straat)

Ambassade van de Republiek Polen

Alexanderstraat 25, 2514 JM Den Haag, Nederland

tel. +31 (0)70 7990100

fax +31 (0)70 7990137

ambhaga@polamb.nl

www.haga.polemb.net

Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden

ul. Kawalerii 10, 00-468 Warszawa

tel. +48 22 559 12 00

fax +48 22 840 26 38

war@minbuza.nl

www.nlembassy.pl

Honorair Consul in Gdańsk

Mrs M. Pramfelt

ul. Chmielna 101/102, 80 -748 Gdańsk

tel/fax: +48 58 3469878

nlconsulate.gdansk@ima.pl

Honorair Consul in Poznań

Mr A. Gawroński

ul. Nowowiejskiego 8/18, 61-731 Poznań

tel. +48 61 8527884 / +48 61 8516921

fax +48 61 8527883

e-mail: andrzej.gawronski@sagabrokers.pl

Honoraire Consul in Wrocław

Mr W.M. Zipser

mobile +48 601 706 900

ul. Jaracza 71 E, 50-305 Wrocław

tel. +48 71 344 49 85

fax +48 71 344 52 71

info@centrum-niderlandzkie.pl / consnl@centrum-niderlandzkie.pl

Kantoor Kraków:

Ul. Dietla 31, 31-029 Kraków

tel. +48 12 428 44 60

fax +48 12 422 07 22

Pools-Nederlandse Kulturele Vereniging

bestuurslid kunst en cultuur:

Mevr Krystyna Bukowiec

A. Blommestraat 11, 4827 CC Breda, Nederland

tel. +31(0)76 581 02 73

bestuur@pnkv.nl

www.pnkv.nl

Het Pools Informatiebureau

(is een onderdeel van de Poolse Organisatie voor Toerisme)

Leidsestraat 64, 1017 PD Amsterdam, Nederland

tel. +31 (0)20 625 35 70 / +31 (0)20 626 02 37

fax +31 (0)20 623 09 29

poleninfo@planet.nl

<http://poleninfo.tripod.com>

Fundacja Ewy Czeszejko-Sochackiej "Promocja talentu"

(Stichting Promotie van Talent)

ul. Ceglowska 28, 01-803 Warszawa

tel. +48 22 669 82 84

fax +48 22 834 14 18

fundacja@talent.pl

www.talent.pl

Narodowy Instytut Fryderyka Chopina

(Nationaal Fryderyk Chopin Instituut)

Plac Piłsudskiego 9, 00-078 Warszawa

tel. +48 22 8275471 / +48 22 8262475 / +48 22 8280250

fax +48 22 8279599

nifc@nifc.pl

www.nifc.pl

4.2.2 Zalen

Studio Koncertowe Polskiego Radia im. Witolda Lutosławskiego (Lutosławski Studio)

Polskie Radio SA - Redakcja
Łączności ze Słuchaczami AI.
Niepodległości 77, 85 00-977 Warszawa
tel. +48 22 645 24 45
fax +48 22 645 39 95
sluchacze@polskieradio.pl
www.radio.com.pl/studio/lutoslawski.htm

Łazienki Królewskie w Warszawie (De Koninklijke Łazienki)

ul. Agrykoli 1, 00-460 Warszawa
promotor:
Mazowieckie Centrum Kultury i Sztuki (Het Mazovian Centrum voor Kunst en Cultuur)
ul. Elektoralna 12
00-139 Warszawa
tel. +48 22 620 39 62, +48 22 58 64 200
www.mckis.waw.pl

Pałac w Wilanowie (Paleis in Wilanów)

directeur: Mevr Teresa Perkowska
ul. S. K. Potockiego 10/16, 02-958 Warszawa
tel. +48 22 842 81 01
fax +48 22 842 31 16
mckis@mckis.waw.pl
www.wilanow-palac.art.pl

Dworek Sierakowskich in Sopot (Sierakowski' Hof in Sopot)

promotor: **Towarzystwo Przyjaciół Sopotu (Vriendengenootschap van Sopot)**
ul. Czyżewskiego 12, 81-706 Sopot
tel. +48 58 551 07 56
fax +48 58 550 78 43
biuro@dworek.art.pl
www.dworek.art.pl

Nadbałtyckie Centrum Kultury (The Baltic Sea Culture Centre)

directeur: Lawrence Okey Ugwu
ul. Korzenna 33/35, 80-851 Gdańsk
tel. +48 58 326 10 28
fax +48 58 301 19 57
nck@nck.org.pl
www.nck.org.pl

Centrum „Dworek Białostrzycki”

ul. Papiernicza 2, 31-221 Kraków
tel. +48 12 420 49 50 / +48 12 415 02 03 / +48 12415 02 00
fax +48 12 420 49 68

dworek@post.pl

www.dworek.krakow.pl

promotors: Dorota Trembecka, tel. +48 12 420 49 51

dorota.trembecka@dworek.krakow.pl

Sylwia Gach, tel. +48 12 420 49 52

sylwia.gach@dworek.krakow.pl

Brzeskie Centrum Kultury (Cultureel Centrum in Brzeg)

ul. Mleczna 2-3, 49-300 Brzeg
tel. +48 77 416 99 86 (87) / +48 77 404 57 75 (76)

bck@brzeg.pl

www.bck-brzeg.pl

**Teatr Zdrojowy im. Fryderyka Chopina w Dusznikach Zdroju
(Frédéric Chopin Kuuroord Theater in Duszniki-Zdrój)**

Park Zdrojowy, 57-340 Duszniki Zdrój
tel. +48 74 866 94 26

**Legnickie Centrum Kultury im. Henryka Karlińskiego
(Cultureel Centrum van de stad Legnica)**

promotor: Mevr Krystyna Kunecka, kunecka@lck.art.pl

ul. Chojnowska 2, 59-220 Legnica

tel. +48 76 723 37 00

fax +48 76 723 32 82

lck@lck.art.pl

www.lck.art.pl

**Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie
(Kasteel van de Pomerania Prinsen)**

directeur: Dhr Eugeniusz Kus

ul. Korsarzy 34, 70-540 Szczecin

tel. +48 91 433 88 41

fax +48 91 434 79 84

zamek@zamek.szczecin.pl

www.zamek.szczecin.pl

Centrum Paderewskiego w Tarnowie (Paderewski Centrum in Tarnów)

Kąсна Dolna

Rynek 9, 33-100 Tarnów

tel./fax +48 (0) 14 621 09 21

centrum@paderewski.tarnow.pl

www.paderewski.tarnow.pl

**Centrum Kultury "Dwór Artusa" w Toruniu
(Cultureel Centrum Artus Hof in Toruń)**

artistiek directeur: Zofia Staśkiewicz
Rynek Staromiejski 6, 87-100 Toruń
tel./fax +48 56 655 49 29 / +48 56 655 49 39
sekretariat@artus.torun.pl
www.artus.torun.pl

**Muzeum Karola Szymanowskiego w wili "Atma" w Zakopanem
(Karol Szymanowski Museum in Zakopane)**

filiaal van het Nationaal Museum in Kraków
zakelijk leider: Lesław Dall
ul. Kasprusie 19, 34-500 Zakopane
tel. +48 (0) 18 201 34 93
atmamuzeum@wp.pl
www.muz-nar.krakow.pl/Muzeum-Szymanowskiego.80.0.html

Centrum Artystyczne Fabryka Trzciny

ul. Otwocka 14, 03-759 Warszawa
tel. +48 (0) 22 619 05 13
fax +48 (0) 22 619 27 32
fabryka@fabryka.waw.pl
www.fabrykatrzcin.pl

4.2.3 Festivals

**"Warszawska Jesień" Międzynarodowy Festiwal Muzyki Współczesnej
(Internationaal Festival voor Hedendaagse Muziek Warschauer Herbst)**

Rynek Starego Miasta 27, 00-272 Warszawa
tel. +48 22 635 91 38
tel./fax +48 22 831 06 07
festival@warsaw-autumn.art.pl
www.warsaw-autumn.art.pl

**"Wroslavia Cantans" - Międzynarodowy Festiwal
(International Festival Wroslavia Cantans)**

algemeen directeur: Andrzej Kosendiak
artistiek directeur: Paul McCreesh
Rynek 7, 50-106 Wrocław
tel. +48 (0) 71 342 72 57, 343 98 04
fax +48 (0) 71 330 52 12
office@wroslavia.art.pl
www.wroslavia.art.pl

Musica Polonica Nova - Festiwal Polskiej Muzyki Współczesnej

correspondentieadres:

XXVI Festiwal Polskiej Muzyki Współczesnej " Musica Polonica Nova"

ul. Mazowiecka 17, 50-412 Wrocław

tel. +48 71 344 69 66

fax +48 71 344 39 45

biuro@MusicaPolonicaNova.pl

www.MusicaPolonicaNova.pl

Festiwal "Gdańska Wiosna" (Festival Gdańsk's Voorjaar)

p/a Cappella Gedanensis

ul. Nowe Ogrody 35, 80-803 Gdańsk

tel. +48 58 302 26 58, +48 302 03 43

fax +48 58 300 57 31

www.gedanensis.pl/gdanskawiosna

Śląskie Dni Muzyki Współczesnej (Silezische Hedendaagse Muziekdagen)

Unie van Poolse Componisten, afdeling Katowice

artistiek directeur: Andrzej Dziadek

ul. Radockiego 212/3, 40-645 Katowice

tel. +48 32 206 13 65

info@silesiakultura.pl

www.silesiakultura.pl

**"Muzyka w starym Krakowie" - Międzynarodowy Festiwal
(Zomerfestival 'Muziek in oude Krakau')**

p/a Capella Cracoviensis

ul. Zwierzyniecka 1, 31-103 Kraków

tel. +48 12 421 45 66

fax + 48 12 429 43 28

biuro@capellacracoviensis.pl

www.capellacracoviensis.pl

**Międzynarodowy Festiwal Muzyki Współczesnej "Dni Muzyki Kompozytorów
Krakowskich"**

(Muziekdagen van de Krakause Componisten)

artistiek directeur: Jerzy Stankiewicz

Unie van Poolse Componisten, afdeling Kraków

ul. Piłsudskiego 27 p. 20, 31-111 Kraków

tel. +48 12 422 18 77

fax +48 12 267 30 69

Muzyczny Festiwal w Łańcutie (Muziekfestival in Łańcut)

algemeen directeur: arek Stefański

p/a Filharmonia im. Antoniego Malawskiego

ul. F. Chopina 30, 35-959 Rzeszów

tel./fax +48 17 862 23 33

filh.ad@pro.onet.pl

www.filharmonia.rzeszow.pl

"Poznańska Wiosna Muzyczna" (Muziekvoorjaar in Poznań)

Festival voor Poolse Hedendaagse Muziek
Unie van Poolse Componisten, afdeling Poznań
p/a Filharmonia Poznańska
ul. Św. Marcin 81, 61-808 Poznań
tel. +48 61 852 34 51
tel./fax +48 61 852 47 08, +48 61 852 47 09

Międzynarodowy Festiwal Bachowski (Internationaal Bach Festival)

Kościół Pokoju - Parafia Ewangelicko-Augsburska
organisatie: Świdnicki Ośrodek Kultury
tel. +48 74 852 29 78
tel./fax +48 74 852 13 37
www.bach.pl en www.sok.com.pl

**Festiwal Muzyki Kameralnej "Kwartet Śląski i jego goście"
(Het Kamermuziekfestival 'Het Silesian Kwartet en zijn gasten')**

artistiek directeur: Dhr Arkadiusz Kubica
promotor: "Pałac w Rybnej" Spółka z o.o.
ul. Powstańców Warszawskich 83, 42-600 Tarnowskie Góry
tel. +48 32 284 18 37
fax +48 32 284 15 41

**Festiwal Muzyki i Sztuki Krajów Bałtyckich "Probaltica"
(het Festival 'Probaltica')**

algemeen directeur: Henryk Giza
promotor: Zespół Kameralny "MultiCamerata"
ul. Konstytucji 3 Maja 7/34, 87-100 Toruń
tel./fax +48 56 648 86 47
Henryk.Giza@probaltica.art.pl
www.probaltica.art.pl

Forum im. Witolda Lutosławskiego

artistiek directeur: Kazimierz Kord
promotor: Filharmonia Narodowa
ul. Jasna 5, 00-950 Warszawa
tel. +48 22 55 17 111
fax: +48 22 55 17 200
secretariat@filharmonia.pl
www.filharmonia.pl

Wielkanocny Festiwal Ludwiga van Beethovena

ul. Chmielna 15/10, 00-021 Warszawa
tel. +48 22 331 91 91
fax +48 22 313 00 05
biuro@beethoven.org.pl
www.beethoven.org.pl

**Warszawskie Spotkania Muzyczne - muzyka dawna - muzyka nowa
(Warschauer muziekmeetings – oude muziek – nieuwe muziek)**

Unie van Poolse Componisten, afdeling Warschau
Rynek Starego Miasta 27, 00-272 Warszawa
tel./fax +48 (0) 22 831 17 41
www.zkp.org.pl/zkp_oddzial.php?oid=9

**Międzynarodowy Festiwal Muzyki Sakralnej
(Internationaal Festival Musica Sacra)**

algemeen directeur: Dhr Przemysław Kapituła
promotor: Fundacja "Festiwal Muzyki Sakralnej"
ul. Esperanto 14 m. 6, 01-049 Warszawa
tel. +48 501 158 477
kapitula@kapitula.org
www.kapitula.org/mfms.html

**Maj z Muzyką Dawną - Międzynarodowy Festiwal
(Het Internationaal Festival 'Mei met Oude Muziek')**

Akademickie Stowarzyszenie Kultury "Wagant"
Skr. Pocz. 2372, 50-131 Wrocław
biuro@muzykadawna.pl
www.muzykadawna.pl

"Forum Musicum"

Algemeen directeur: Andrzej Kosendiak
Organisator:
Międzynarodowy Festiwal Wroclavia
Cantans 50-106 Wrocław , Rynek 7
tel. +48 71 330 52 10
fax +48 71 330 52 12
office@wroclavia.art.pl
www.forummusicum.com

**Letni Festiwal Muzyki Kameralnej i Organowej w Wygielzowie-Lipowcu
(Het Zomerfestival voor kamer- en orgelmuziek in Wygielzowie-Lipowcu)**

Muzeum w Chrzanowie
ul. Mickiewicza 13, 32-500 Chrzanów
tel. +48 32 753 87 11
tal./fax +48 32 623 51 73
www.muzeum.chrzanow.pl/html/i_kul.htm

promotor:

**Instytucja Promocji i Upowszechniania Muzyki "Silesia"
(Instituut voor Muziekpromotie 'Silesia')**

directeur: Mevr Ewa Kafel, e.kafel@silesia.art.pl
artistiek directeur: Mevr Ewa Pawlik - Żmudzińska
ul. 3 Maja 31 a, 40-097 Katowice
tel +48 32 258 90 49 / +48 32 259 84 83 / +48 32 258 69 87
ipium@silesia.art.pl
silesia15@wp.pl
www.silesia.art.pl

4.2.4 Musici en ensembles

Kwartet Śląski

Arkadiusz Kubica
ul. Podchorążych 3/2, 40-043 Katowice
tel./fax +48 32 2512124
silesians@yahoo.com
www.silesian-quartet.art.pl

Kwartet Camerata

ul. Jana Kochanowskiego 27 m. 8, 01-864 Warszawa
tel. +48 601 80 67 37
tel./fax +48 22 639 72 62
kwartet@camerata.art.pl
www.camerata.art.pl

Royal String Quartet

ul. Elblaska 55 m. 14
01-737 Warszawa
tel. +48 602 37 04 08
mpepol@hotmail.com
www.royalstringquartet.pl
agent: Caroline Oakes
Clarion/Seven Muses
47 Whitehall Park, London N19 3TW, UK
Tel. +44 (0)20 7272 4413 /5125/ 8448
Fax +44 (0)20 7281 9687
caroline@c7m.co.uk
www.c7m.co.uk

Rubinstein Quartet

Tomasz Gołębiewski
90-556 Łódź, Al. Włókniarzy 238a/13
tel./fax +48 (0) 42 634 41 51, +48 (0) 601 990 353
togo@post.pl
www.rubinsteinquartet.art.pl

Affabre Concinui

Artistiek leider: Piotr Lewandowski
Ignacewo 4, 62-025 Kostrzyn WLKP
tel. +48 61 8188 039
fax +48 61 8330 602
affa@affabreconcinui.com.pl
www.affabreconcinui.com.pl

Capella Cracoviensis

ul. Zwierzyniecka 1, 31-103 Kraków
tel. +48 (0) 12 421 45 66, 429 43 28
fax +48 (0) 12 421 96 60
www.capellacracoviensis.pl

4.2.5 Koepelorganisaties

Związek Kompozytorów Polskich (Unie van de Poolse Componisten)

Rynek Starego Miasta 27

00-272 Warszawa

tel. +48 22 831 17 41

fax +48 22 887 40 52

zkp@zkp.org.pl

www.zkp.org.pl

Polskie Towarzystwo Muzyki Kameralnej (Pools Genootschap voor Kamermuziek)

ul. Kochanowskiego 27/8

01-864 Warszawa

tel.: +48 (0) 22 639 72 62

www.camerata.art.pl

Polskie Towarzystwo Muzyki Dawnej (Pools Genootschap voor Oude Muziek)

afd Warschau, voorzitter dhr Jacek Urbaniak

ul. Wilcza 71 lok. 16a, 00-679 Warszawa

<http://ptmd.republika.pl/>

Polskie Towarzystwo Muzyki Dawnej (Pools Genootschap voor Oude Muziek)

hoofdvestiging Kraków, voorzitter: Dhr Marcin Szelest

ul. Kuźnicy Kołłątajowskiej 16d m. 6, 31-234 Kraków

tel/fax +48 12 665 40 77, +48 606 33 02 92

ptmd@pro.onet.pl

<http://ptmd.republika.pl/>

www.krakow.pl

4.3 Woordenboekje

Nederlands	Pools	fonetisch
adres	adres	adrès
bank	bank	bank
bericht	wiadomość	wjadomostj
bureau	biuro	bjoero
dames	panie	paanjè
doorgang	przejsie	pseesjtje
eerste hulp	pierwsza pomoc	pjèrwsza pòmoets
gemeentelijk	gminny	gmienny
gevaar	niebezpieczeństwo	njèbèspjètsjènstvo
heren	panowie	pannowjè
ingang	wejście	wéstjè
inlichtingen	informacje	informàtsje
kaartje	bilet	bielet
kamer gereseveerd	pokòj zarezerwowany	pòkoej zàrèzzèrwòwànyy
kassa	kasa	kassa
lift	winda	wienda
morgen	jutro	joetro
niet aanraken	nie dotykać	njè dotykàtsj
open	otwarte	otvarte
politiebureau	posterunek milicji	pòstèroenèk mìlìcjè
station	stacja	stàtsjà
stop, halt	stop, stòj	stop, stoej
toiletten	toalety	toaletty
trekken	ciągnąć	tjongnontjs
uitgang	wyście	wijstje
vandaag	dziś	dziesj
verboden te roken	palenie zabronione	pallenje zabrojonne
verboden toegang	wstęp wzbroniony	wstèmp wzbrònijònni
vertrek	odjazd	oddjazd
vertrek	odejście	oddeestje
vol	pełny	pèwni
voor niet-rokers	dla niepalących	dla njepallontsich
voor rokers	dla palących	dla pallontsich
voorzichtig	ostrożnie	ostroznje
vrije toegang	wstęp wolny	wstèmp wòlnni
waarschuwing	ostrzeżenie	ostrzezenje
warm	ciepły	tsjepwi
woning, flat	mieszkanie	mjèskanjè

spreekwijzen

Nederlands	Pools	fonetisch
alstublieft	proszę	prosze
begrepen	rozumiem	rozoemjem
dank u wel	dziękuję bardzo	dzjinkoeje bardzo
het spijt me erg	jest mi bardzo przykro	jèst mie bàrdzo psuhkro
ja	tak	tak
nee	nie	nje
sorry	przepraszam	psèprassam
wat betekent dat	co to znacy	tso tò znatsy
wat is dat	co to jest	tso tò jèst

de tijd

Nederlands	Pools	fonetisch
hoe laat is het	która jest godzina	ktoera jèst gòdzjiena
half zeven	wpól do siódmej	wpoew dò sioedmėj
tien over zes	dziesięć po szóstej	djisinsj pò soestèj
twalf uur 's middags	dwunasta w południe	dwoenàstá we powoednje
twalf uur 's nachts	dwunasta w nocy	dwoenàstá we notsi
zes uur	szósta (godzina)	soesta (gòdzjiena)

dagen van de week

Nederlands	Pools	fonetisch
maandag	poniedziałek	pòniedziawèk
dinsdag	wtorek	wtòrèk
woensdag	środa	sjròda
donderdag	czwartek	tswartèk
vrijdag	piątek	pjòntèk
zaterdag	sobota	sòbòta
zondag	niedziela	njèdzjèla

5 Bronnen

www.poland.gov.pl - Ministerie van Buitenlandse Zaken

www.diagnoza.com - Gdańsk Instituut voor Markteconomie

www.haga.polemb.net - Ambassade van de Republiek Polen

www.nbp.pl - De Poolse Bank

www.mkidn.gov.pl, www.kultura.gov.pl en www.bip.mkidn.gov.pl - Ministerie van Cultuur en Nationaal Erfgoed

www.culture.pl - Adam Mickiewicz Instituut

www.polmic.pl - Informatiecentrum voor Poolse Muziek

Economy Rankings Rapport van de Wereldbank 'Doing Business 2007' door Caralee McLiesch

Uzupełnienie narodowej strategii rozwoju na lata 2004-2020
Rapport van het Ministerie van Cultuur en Nationaal Erfgoed, Warszawa 2005

Anna Czekanowska (red.)
Dziedzictwo europejskie a polska kultura muzyczna w dobie przemian
Musica Jagellonica, Kraków 1995

Waldorff Jerzy
Ósme sekrety Polihymnij
Iskry, Warszawa 1997

Wojnowska Elżbieta, Bielawski Ludwik, Dadak-Kozicka J. Katarzyna (red.)
Europejski repertuar muzyczny na ziemiach Polski
Związek Kompozytorów Polskich, Biblioteka Narodowa, Warszawa 2003

Grzegorz Michalski, Ewa Obniska, Henryk Swolkień, Jerzy Waldorff
Dzieje muzyki polskiej w zarysie
Wydawnictwo Interpress 1984
Ook beschikbaar in het Duits *Geschichte der polkischen Musik* Warszawa 1988

Tadeusz Kaczyński en Andrzej Zborski
Warszawska Jesień
Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Kraków 1983